

รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์
Weekly Epidemiological Surveillance Report, Thailand

ปีที่ 42 ฉบับที่ 36: 16 กันยายน 2554

Volume 42 Number 36 : September 16, 2011

สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข / Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health

บทความ

แนวทางการเฝ้าระวัง สอบสวนและรายงานโรคกรณีสงสัยติดเชื้อเอนเทอโรไวรัส (Enterovirus) ที่มีอาการรุนแรง และการระบาดของโรคมือเท้าปาก

✉ wesr@windowslive.com

สำนักโรคระบาดวิทยา

ปรับปรุง ณ วันที่ 2 กันยายน 2554

จำแนกผู้ป่วยเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. **ผู้ป่วยมีไข้** ร่วมกับ อาการหอบเหนื่อยเฉียบพลัน และมีอาการหรืออาการแสดงที่บ่งชี้การติดเชื้อในระบบประสาทส่วนกลาง (CNS infection) อย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- ชัก/เกร็ง (seizure/convulsion) **หรือ**
- สั่น (tremor) **หรือ**
- แขน ขาอ่อนแรง (acute flaccid paralysis) **หรือ**
- ตรวจร่างกายพบ myoclonic jerk **หรือ**
- ตรวจร่างกายพบ meningeal sign

ไม่ว่าผู้ป่วยจะมีหรือไม่มีอาการของโรคมือ เท้า ปาก (Hand-foot-mouth disease) หรืออาการแผลในปากโดยไม่มีผื่นหรือตุ่มน้ำที่ฝ่ามือ ฝ่าเท้า (Herpangina)

ข้อปฏิบัติ

- รายงานผู้ป่วยทุกรายภายใน 24 ชั่วโมง โดยส่งรายละเอียดผู้ป่วยตามแบบฟอร์ม-EV ไปที่สำนักโรคระบาดวิทยา (โทรสาร 02-591-8579)

หมายเหตุ ในรายที่ผู้ป่วยมีอาการของโรคมือ เท้า ปาก (Hand-foot-mouth disease) หรือมีอาการแผลในปากเพียงอย่างเดียว (Herpangina) ร่วมด้วย ให้รายงานโรคตามระบบรายงาน

506 ด้วย โดยรายงานผู้ป่วยจากรหัส ICD10 ทั้งรหัส B08.4 และ B08.5

- สอบสวนโรค สัมภาษณ์ผู้ป่วย ญาติ และค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมจากสมาชิกครอบครัวในบ้าน โรงเรียน ชุมชน เดียวกัน

- เก็บตัวอย่างส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการตามแนวทางที่กำหนด (เฉพาะผู้ป่วย และครอบครัว)

- พิจารณาส่งต่อให้กุมารแพทย์เป็นผู้ดูแล

2. **ผู้ป่วยมีอาการของโรคมือ เท้า ปาก (Hand-foot-mouth disease) หรือมีเฉพาะแผลในปาก โดยไม่มีผื่นหรือตุ่มน้ำที่ฝ่ามือ ฝ่าเท้า (Herpangina) ร่วมกับมีไข้สูง ≥ 39 องศาเซลเซียส และมีอาการแสดงอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้**

2.1 อาเจียน	2.2 ท้องเสีย
2.3 ซึม	2.4 หอบเหนื่อย
2.5 อาการทางระบบประสาทส่วนกลาง (ตั้งข้างต้น)	

ข้อปฏิบัติ

- ดำเนินการรายงาน สอบสวน และเก็บตัวอย่างเช่นเดียวกับกรณีผู้ป่วยแบบที่ 1

- รายงานโรคตามระบบรายงาน 506 ด้วย โดยรายงานผู้ป่วยจากรหัส ICD10 ทั้งรหัส B08.4 และ B08.5

สารบัญ

◆ แนวทางการเฝ้าระวัง สอบสวนและรายงานโรคกรณีสงสัยติดเชื้อเอนเทอโรไวรัส (Enterovirus) ที่มีอาการรุนแรง และการระบาดของโรคมือเท้าปาก	561
◆ การประเมินความพึงพอใจต่อรายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ ปี 2553 และ สรุปรายงานการเฝ้าระวังโรคประจำปี 2552	567
◆ สรุปการตรวจหาการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์ที่ 36 ระหว่างวันที่ 4 - 10 กันยายน 2554	569
◆ ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ที่ 36 ระหว่างวันที่ 4 - 10 กันยายน 2554	571

วัตถุประสงค์ในการจัดทำ

รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์

1. เพื่อให้หน่วยงานเจ้าของข้อมูลรายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ได้ตรวจสอบและแก้ไขให้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. เพื่อวิเคราะห์และรายงานสถานการณ์โรคที่เป็นปัจจุบัน ทั้งใน และต่างประเทศ
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอผลการสอบสวนโรค หรืองาน ศึกษาวิจัยที่สำคัญและเป็นปัจจุบัน
4. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานทางระบาดวิทยาและสาธารณสุข

คณะที่ปรึกษา

นายแพทย์สุชาติ เจตนเสน นายแพทย์ประยูร ภูนาศ
นายแพทย์ธวัช จายนโยธิน นายแพทย์ประเสริฐ ทองเจริญ
นายแพทย์ดำนวน อึ้งชูศักดิ์ นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร
นายองอาจ เจริญสุข

หัวหน้ากองบรรณาธิการ : นายแพทย์ภาสกร อัครเสวี

บรรณาธิการประจำฉบับ : บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์

บรรณาธิการวิชาการ : แพทย์หญิงพจมาน ศิริอารยาภรณ์

กองบรรณาธิการ

บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์ สิริลักษณ์ รังษิวงค์ พงษ์ศิริ วัฒนาศุภกิตต์
กรรณิการ์ หมอนพั้งเทียม

ฝ่ายข้อมูล

สมาน สมบุญจันท์ พัชรี ศรีหมอก
น.สพ. ธีรศักดิ์ ชักนำ สมเจตน์ ตั้งเจริญศิลป์

ฝ่ายจัดส่ง : พูนทรัพย์ เปียมณี เชิดชัย ดาราแจ้ง

ฝ่ายศิลป์ : ประมวล ทุมพงษ์

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ : บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์

3. ผู้ป่วยมีอาการของโรคมือ เท้า ปาก (Hand-foot-mouth disease) หรือมีเฉพาแผลในปาก โดยไม่มีผื่นหรือตุ่มน้ำที่ฝ่ามือ ฝ่าเท้า (Herpangina) ที่ไม่มีอาการรุนแรง (ไม่ครบตามเกณฑ์ข้อ 1 หรือข้อ 2)

ข้อปฏิบัติ

• รายงานโรคตามระบบรายงาน 506 ด้วย โดยรายงานผู้ป่วยจากรหัส ICD10 ทั้งรหัส B08.4 และ B08.5 และควบคุมโรคตามแนวทางของกรมควบคุมโรค

• ตรวจสอบว่ามีผู้ป่วยเป็นกลุ่มก้อนในหมู่บ้าน ศูนย์เด็กเล็ก สถานรับเลี้ยงเด็ก โรงเรียนหรือไม่

• หากพบผู้ป่วยมีลักษณะเป็นกลุ่มก้อน ได้แก่
- ผู้ป่วยมากกว่า 2 ราย ในศูนย์เด็กเล็ก สถานรับเลี้ยงเด็ก หรือห้องเรียนเดียวกันภายใน 1 สัปดาห์

- ผู้ป่วยมากกว่า 5 ราย ในโรงเรียนเดียวกัน หรือหมู่บ้านเดียวกันภายใน 1 สัปดาห์

ข้อปฏิบัติ กรณีพบผู้ป่วยเป็นกลุ่มก้อน

• รายงานโรคตามระบบรายงาน 506 ด้วย โดยรายงานผู้ป่วยจากรหัส ICD10 ทั้งรหัส B08.4 และ B08.5

• สอบสวนโรคและรายงานผลการสอบสวนโรคตามแบบฟอร์ม สอบสวนโรคมือเท้าปาก ในคู่มือนิยามโรคติดเชื้อ และส่งที่สำนักงานป้องกันควบคุมโรค

• เก็บตัวอย่างส่งตรวจ (ตามแนวทางที่กำหนด)

• ควบคุมโรคตามแนวทางของกรมควบคุมโรค

หมายเหตุ ในการรายงานโรคตามระบบรายงาน 506 แยกเป็น 2 กรณี

1. กรณีที่โรงพยาบาลสามารถดึงข้อมูลมาเข้าสู่โปรแกรม R506 ได้โดยตรง

1.1 สำนักระบาดวิทยาจะ Update โปรแกรม 506 เพื่อให้สามารถรายงานโรค Hand-foot-mouth disease โดยแยกรหัส Organism Type เป็น 3 รหัส คือ

1. (Hand-foot-mouth), 2. (Herpangina) และ

3. (ไม่ทราบ)

1.2 ให้โรงพยาบาลกำหนดรหัส ICD10 ที่จะออกรายงาน 506 เพิ่มเติมคือ B08.5

2. กรณีของพื้นที่ซึ่งต้องมีการ key ข้อมูลเองเพื่อนำข้อมูลเข้าสู่โปรแกรม R506 ให้แยกกรณีของ Hand-foot-mouth disease และ Herpangina โดยลงข้อมูลที่ตัวแปร “ชนิดของเชื้อก่อโรค” (Organism Type)

2.1 Hand-foot-mouth disease (ICD10: B08.4) ให้ลงเป็น 1

2.2 Herpangina (ICD10: B08.5) ให้ลงเป็น 2

2.3 กรณีไม่ระบุให้ลงเป็น 3

ประชาสัมพันธ์

เรียน สมาชิก wesr ทุกท่าน

สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับ ASEAN Plus Three Countries ในการเผยแพร่ข้อมูลผ่านทาวเวอร์เว็บไซต์ของ ASEAN+3 (www.aseanplus3-aid.info) เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านโรคอุบัติใหม่ การระบาดของประเทศไทย

จึงขอเชิญสมาชิกทุกท่าน หากมีผลงานต้องการเผยแพร่ เช่น การสอบสวนโรคระบาด เป็น Abstract / ไขลฉบับสมบูรณ์ (**ต้องเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด**) ในรายงานมีแผนภูมิกราฟรูปภาพได้ (แนบไฟล์ต้นฉบับภาษาไทยมาด้วยได้)

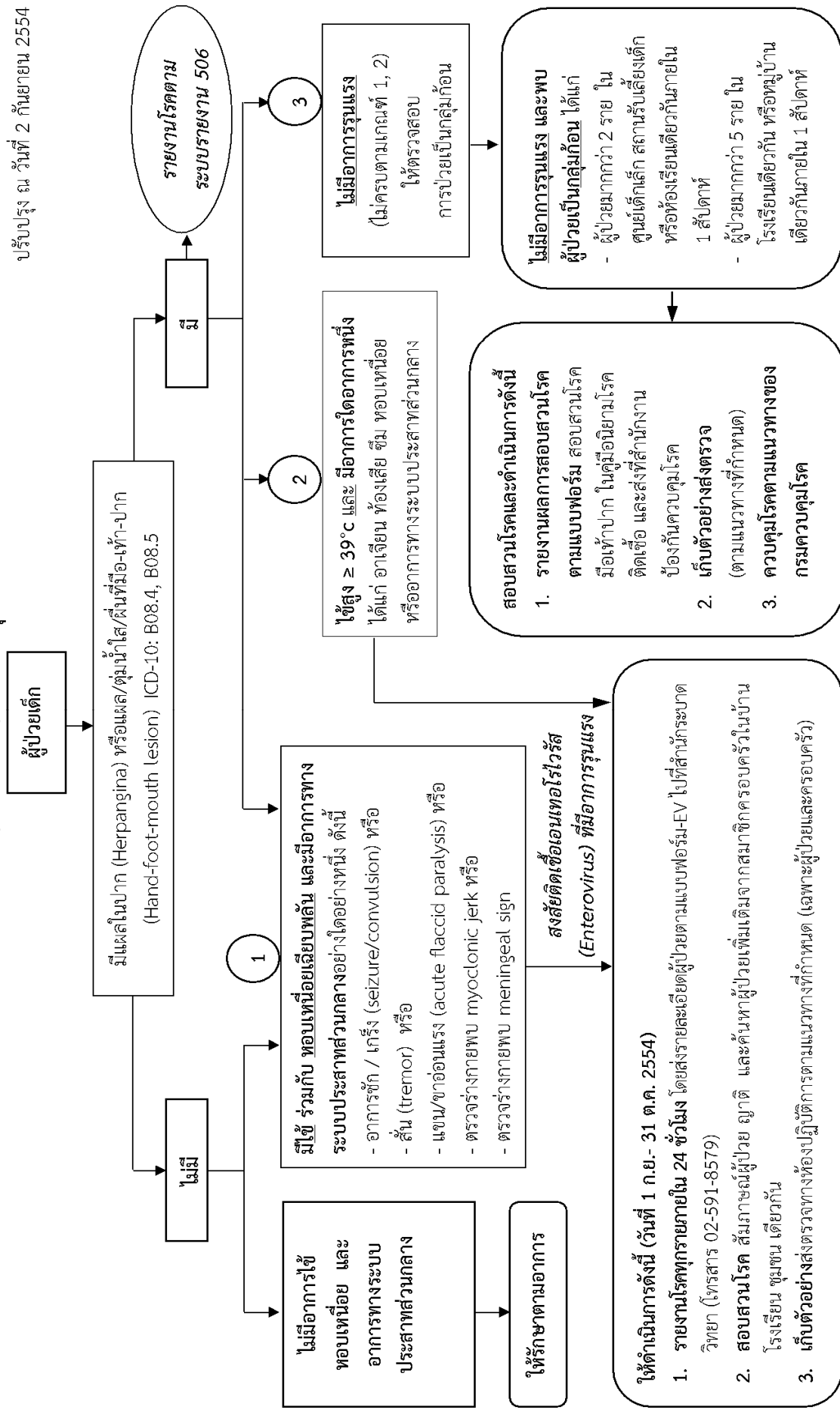
****กรุณาส่งไปรษณีย์ borworn67@yahoo.com ****

โดยใช้ Subject อีเมลล์ว่า: For ASEAN publishing เพื่อผู้รับผิดชอบจะได้ติดต่อขอข้อมูลไปเผยแพร่ในหมู่ประเทศอาเซียนต่อไป

แนวทางการเก็บตัวอย่างส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ กรณีสงสัยการติดเชื้อเอนเทอโรไวรัส 71 (Enterovirus 71)

- **สำหรับผู้ป่วย** ที่มีอาการทางระบบประสาทส่วนกลางและหอบเหนื่อยเฉียบพลัน รวมทั้งผู้ป่วยโรคมือเท้าปาก และ Herpangina ที่มีอาการรุนแรง ให้เก็บตัวอย่างส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ ที่ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ดังต่อไปนี้
 - 1) เลือด (Clotted blood) ปริมาณ 3 มิลลิลิตร ปั่นแยกซีรัม โดยเก็บ 2 ครั้ง ห่างกัน 2 สัปดาห์
 - 2) Throat swab หรือ Tracheal suction ใส่ใน viral transport media (VTM) สำหรับเอนเทอโรไวรัส (สีชมพู) ภายในช่วงสัปดาห์แรกหลังวันเริ่มมีไข้
 - 3) อุจจาระจำนวน 8 กรัม ในตลับเก็บตัวอย่าง ภายใน 2 สัปดาห์แรกหลังวันเริ่มมีไข้**กรณีที่ไม่สามารถเก็บตัวอย่างข้างต้นได้** อาจพิจารณาเก็บส่งตัวอย่างดังต่อไปนี้
 - 4) Rectal swab (ในกรณีผู้ป่วยรุนแรง) ใส่ใน VTM สำหรับเอนเทอโรไวรัส (สีชมพู)
 - 5) น้ำไขสันหลัง (CSF) ปริมาณ 2 มิลลิลิตร ใส่ภาชนะปลอดเชื้อ
- **สำหรับผู้สัมผัสร่วมบ้านของผู้ป่วยอาการรุนแรง** ให้เก็บตัวอย่างส่งตรวจที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ดังต่อไปนี้
 - 1) ตัวอย่าง Throat swab หรือ Tracheal suction ใน viral transport media (VTM) สำหรับเอนเทอโรไวรัส (สีชมพู) ภายในช่วงสัปดาห์แรกหลังวันเริ่มป่วย
 - 2) ตัวอย่างอุจจาระจำนวน 8 กรัม ในตลับเก็บตัวอย่าง ภายใน 2 สัปดาห์แรกหลังวันเริ่มป่วย
- **สำหรับผู้ป่วยมือเท้าปากที่พบเป็นกลุ่มก้อน** เช่น พบผู้ป่วยในศูนย์เด็กเล็ก สถานรับเลี้ยงเด็ก โรงเรียน ชั้ นอนุบาล หรือชั้นประถมศึกษา ที่มีอาการ Herpangina หรือ HFMD มากกว่า 2 คนขึ้นไปในเวลา 1 สัปดาห์ หรือพบผู้ป่วยมากกว่า 5 ราย ในโรงเรียนเดียวกัน หรือหมู่บ้านเดียวกัน ภายใน 1 สัปดาห์ ให้พิจารณาการเก็บตัวอย่างดังต่อไปนี้
 1. กรณีพบผู้ป่วยน้อยกว่า 20 คน ให้เก็บตัวอย่างจากผู้ป่วยจำนวน 5 คนที่มีประวัติไข้ หรือมีอาการ Herpangina/Hand-foot-mouth lesion ในกลุ่มก้อนเดียวกัน
 2. กรณีพบการระบาดเป็นกลุ่มก้อนตั้งแต่ 20 คนขึ้นไป ให้เก็บตัวอย่างจากผู้ป่วย 6 - 10 คนที่มีประวัติไข้ หรือมีอาการ Herpangina/Hand-foot-mouth lesion ในกลุ่มก้อนเดียวกัน**เก็บตัวอย่างส่งตรวจที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ดังนี้**
 - 1) ตัวอย่าง Throat swab หรือ Tracheal suction ใน viral transport media (VTM) สำหรับเอนเทอโรไวรัส (สีชมพู) ภายในช่วงสัปดาห์แรกหลังวันเริ่มป่วย
 - 2) ตัวอย่างอุจจาระจำนวน 8 กรัม ในตลับเก็บตัวอย่าง ภายใน 2 สัปดาห์แรกหลังวันเริ่มป่วย**ทั้งนี้ให้เลือกส่งตัวอย่างจากผู้ป่วยที่เก็บตัวอย่างได้ครบถ้วนมากที่สุดเป็นหลัก**

หมายเหตุ สำหรับวิธีการนำส่งตัวอย่างอุจจาระ Throat swab หรือเลือดที่ปั่นแยกซีรัมแล้วให้ใส่ถุงพลาสติกรัดยางและแช่ตัวอย่างในน้ำแข็งที่มากเพียงพอจนถึงปลายทาง ในกรณีที่ไม่สามารถส่งได้ทันที ให้เก็บในช่องแช่แข็ง สามารถดูรายละเอียดได้จากเอกสาร การเก็บและนำส่งตัวอย่างตรวจโรคมือ เท้า ปาก ของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

ให้ดำเนินการดังนี้ (วันที่ 1 ก.ย.- 31 ต.ค. 2554)

1. รายงานโรคทุกภายใน 24 ชั่วโมง โดยส่งรายละเอียดผู้ป่วยตามแบบฟอร์ม-EV ไปที่สำนักงานวิทยา (โทรสาร 02-591-8579)
2. สอบสวนโรค สัมภาษณ์ผู้ป่วย ยาติ และค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมจากสมาชิกครอบครัวในบ้าน โรงเรียน ชุมชน เดียวกัน
3. เก็บตัวอย่างส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการตามแนวทางที่กำหนด (เฉพาะผู้ป่วยและครอบครัว)

หมายเหตุ ในการรายงาน 506 ให้รายงานทั้ง Hand-foot-mouth disease (ICD10 B08.4) และ Herpangina (ICD10 B08.5) ภายใต้หัวข้อโรคมือ เท้า ปาก (รหัสโรค 71) โดยแยก 2 โรคนี้ ในตัวแปร Organism Type ดูรายละเอียดในเอกสารแนบเรื่อง แนวทางการเฝ้าระวัง สอบสวนและรายงานโรคมือเท้าปาก และการระบาดของโรคมือ เท้า ปาก

แบบสอบถามโรคการติดเชื้อเอนเทอโรไวรัส (Enterovirus) สำหรับโรงพยาบาล (กรณีผู้ป่วยเด็กอายุน้อยกว่า 5 ปี) Form B/ID No.....

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ สกุล

เพศ ชาย หญิง อายุ.....ปี.....เดือน วันเกิด...../...../.....

ชื่อ สกุลผู้ปกครอง..... เกี่ยวข้องเป็น.....

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ.....

ที่อยู่ บ้านเลขที่..... หมู่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

โรงเรียน..... ศูนย์เด็กเล็ก.....

2. ข้อมูลการป่วย

วันเริ่มมีอาการ/...../..... วันที่ไปโรงพยาบาล/...../.....

โรงพยาบาล..... ผู้ป่วยนอก ผู้ป่วยใน หอผู้ป่วยหนัก (ICU)

โรคประจำตัว

ประวัติคลอด: ปกติ ผิดปกติ น้ำหนักแรกคลอดกรัม APGAR score.....

PE: Temp (แรกรับ).....°C, BP.....mmHg, PR...../min, RR...../min BW.....Kg

3. อาการและอาการแสดง

อาการจากการซักประวัติ	มี	ไม่มี	ไม่ทราบ
1. ไข้			
2. ลักษณะผื่นบริเวณฝ่ามือและฝ่าเท้า <ul style="list-style-type: none"> • ตุ่มนูนแดง • ตุ่มน้ำใส • ตุ่มหนอง 			
3. เจ็บแผลในปาก			
4. ทานอาหารได้น้อย			
5. หวัด (น้ำมูก, ไอ, เจ็บคอ)			
6. อาเจียน			
7. ถ่ายเหลว			
8. เหลือหยอบ			
9. ซึมลง			
10. ชักเกร็ง			
11. อื่นๆ.....			

อาการแสดงจากการตรวจร่างกาย	มี	ไม่มี	ไม่ทราบ
1. Temp (สูงสุด).....			
2. Skin lesion <ul style="list-style-type: none"> • Rash at palms • Rash at soles • Rash at buttock 			
3. Vesicles /Oral Ulcer			
4. Abnormal breath sound			
5. Alteration of consciousness			
6. Hyperactive bowel sound			
7. Meningeal irritation sign			
8. Myoclonic jerk			
9. Myocarditis			
10. Pulmonary edema			
11. Other.....			

4. ปัจจัยเสี่ยง: ผู้ป่วยมีประวัติคลุกคลีกับผู้ป่วยโรคมือเท้าปาก ภายใน 7 วันก่อนป่วย มี ไม่มี

5. ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ (Laboratory results)

1. CBC (แรกรับ): Hct.....%, WBC..... Neu.....% L.....%, Platelet..... Date of collection
...../...../.....
2. CSF profile: cell count..... RBC..... WBC..... Protein..... Sugar..... Date of collection
...../...../.....
3. Highest Blood sugar/DTX.....%mg Date of collection...../...../.....
4. Abnormal CXR (lung, heart size)..... Date of collection...../...../.....
5. EKG..... Date of collection...../...../.....
6. Hemoculture..... Date of collection...../...../.....
7. Throat swab for EV-71..... Date of collection...../...../.....
8. Rectal swab culture/Stool culture for EV-71..... Date of collection...../...../.....
9. Clotted blood collection: First serum-separation tube..... Date of collection...../...../.....
Second serum-separation tube..... Date of collection...../...../.....

การวินิจฉัยเบื้องต้น (Provisional diagnosis)

การวินิจฉัยโรคสุดท้าย (Final diagnosis)

ผลการรักษา ณ วันที่..... หาย กำลังรักษา เสียชีวิต ระบุวันที่..... ย้ายไปรพ.

แบบคัดกรองอาการผู้ที่มีประวัติสัมผัสผู้ป่วยสงสัยโรคมือเท้าปากในครอบครัว / โรงเรียน (เฉพาะผู้ที่ได้เก็บตัวอย่างส่งตรวจ)

ที่	ชื่อ-สกุล	เกี่ยวข้องกับ	ชื่อโรงเรียน	ชั้นเรียน/ห้องเรียน	เพศ	อายุ (ปี-เดือน)	วันที่เริ่มมีไข้ หรือมีผื่นขึ้น	อาการป่วย (ให้ขีด / ในช่องที่มีอาการเท่านั้น)								วันที่เก็บตัวอย่าง	
								ไข้	ผื่น แผลในปาก	ผื่น - ตุ่มน้ำใสที่ฝ่ามือ	ผื่นแดงที่ก้น	ผื่น - ตุ่มน้ำใสที่ฝ่าเท้า	ปวดศีรษะ	คลื่นไส้ - อาเจียน	ชักเกร็ง	อื่นๆ	Throat swab
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	
6																	
7																	
8																	

ชื่อผู้สัมภาษณ์ (interviewer's name)..... Tel..... Date...../...../.....